

ปัจจุบันคน:กรรมกรบ้นัษยียาหลักแห่งชาติ ได้บรรจุใรรางจัดเขตนด
 ยางงเลแเคบซูล เป็นรายการยไนบ้นัษยียาหลักแห่งชาติ สามารถนำมาใช้รักษา
 ผู้ป่วยได้เลอ จากคุณสมบัติต่างๆมากมายของรางจัดที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำ
 ใ้มีพผลิตภัณฑ์รางจัดทั้งรูปแบบยางงและเคบซูลออกจำหน่ายใทงตลาด
 อย่างไรก็ตามการซื้อรางจัด (ยางง/เคบซูล) มารับประทานเอง ผู้บริโภค
 ควรเลือกผลิตภัณ์ที่มีคุณภาพ มีกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานมีฉลาก
 กำกับบอกถึงส่วนประกอบต่างๆ ของผลิตภัณ์ที่ชัดเจน มีวิธีการรับประทาน
 รวมท้ั้รูปแบบของบรรจุภัณ์ที่สามารปกป้องกันความเข็น ป้องกันสิ่งปนเขือน
 และเชื้อราต่างๆได้ท้ ก้ทั้งนี้ก็เพื่อความปลอดภัณ์ของผู้บริโภคน้นเอง

รางจัด

Thunbergia laurifolia Lindl.

สมุนไพรล้างพิษ

ดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
www.รางจัด.com

เอกสารอ้างอิง :

1. สถาบันการแพทย์แผนไทย : รางจัด : <http://tmri.dtam.moph.go.th/heab/ranged.php>
2. กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข และกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย : คู่มือสมุนไพรล้างพิษสำหรับประชาชน
3. ดร.ปาริภคกุล ตั้งสุทธพิทย : ภาวูจักรางจัด สมุนไพรล้างพิษ : ภูมิปัญญาไทย หมอชนนัษยีย มีที่ 20 ฉบับที่ 1
4. ภญ.ดร.ธัญญ์ จุฑาทุทธิ : สถาบันการแพทย์แผนไทย : รางจัด หลักฐานทางวิทยาศาสตร์
5. สฤตติณ อุษณวรงค์ และคณะ : วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น 2543;5(1) 11 : ผลของรางจัดต่อการลดพิษพาราควอต
6. วิวรรธน วิสิษฐพันธ์นัษ, วีระวรรณ เรืองสุทธิการณัษ, ไชยง จุจจนท, ย่าโพ บันทอง, อุษณัษย์ วิฉะเขตค่านวณ, นิรัช เลิศประเสริฐสุษ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2546 : วารสารสมุนไพร มีที่ 1(2) 8.ค. : ORIGINAL ARTICLE การทดสอบความเป็นพิษของ น้ำสกัดใบรางจัด (*Thunbergia laurifolia* Linn.) ในหนูขาว
7. สาลึกา อธิษชาติ, สฤกษ์นัษ ทุทธิวัชร และภาณพชร แสนเพชร. Department of Biology, Faculty of Science, Chiang Mai University, Chiang Mai 50200, Thailand. บทคัดย่อ : ผลของรางจัด (*Thunbergia laurifolia* Linn.) ต่อระดับน้ำตาลในเลือดและระบบสืบพันธุ์ของหนูขาวที่เป็นเบาหวาน EFFECT OF *Thunbergia laurifolia* Linn. ON BLOOD GLUCOSE LEVEL AND REPRODUCTIVE SYSTEM OF DIABETIC RATS.
8. นิตยสารหมอชาวบ้าน ฉบับที่ 385 : รางจัด สมุนไพรถอนพิษเมื่อเมา ดอนพิษไซ้ แก้วขนไน
9. นิตยสารหมอชาวบ้าน ฉบับที่ 410 : เชื้อนางู สมุนไพรต้านพิษโลหะหนัก (ภญ.ดร.สุภาภรณ์ ปิติพร)
10. พชรมจิต ศรีธัมพ์ : รางจัด : <http://www.medplant.mathidol.ac.th/document/Thunbergia.asp>
11. ศาสตราจารย์ ปิยะรัตน์ ไชยสิงค์ : การเป็นพิษจากสารตะกั่ว : http://cai.md.chula.ac.th/lesson/lesson4613/lesson/page_f.html
12. สำนักสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข : ข่าวเพื่อสื่อมวลชน : "พรรณฉวี" เล็งวิจัยสมุนไพร"รางจัด"จัดพิษกัมมันตภาพรังสีในสัตว์ทดลอง คาดใช้เวลา 1 ปี : http://203.157.19.14/prg/include/admin_hotnew/show_hotnew.php?idHot_new=37448
13. สำนักสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข : ข่าวเพื่อสื่อมวลชน : สธ.เร่งวิจัยรางจัดบรรจงหวังคืนเป็นสมุนไพรประจำชาติเหมือนโสมเกาหลี หลังพบมากด้วยสรรพคุณ มีฤทธิ์ต้านโรคเข็น ป้องกันสารพิษทำลายสมอง ป้องกันพิษจากการได้รับเคมีบำบัดที่ใช้รักษาผู้ป่วยมะเร็ง : http://203.157.19.14/prg/include/admin_hotnew/show_hotnew.php?idHot_new=37220
14. สำนักสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข : ข่าวเพื่อสื่อมวลชน : สธ.เตรียมโครงการเภสัชกรรมผลิต "รางจัดแคปซูล" ชนิดเข้มข้น ออกฤทธิ์สลายพิษเร็วขึ้น : http://203.157.19.14/prg/include/admin_hotnew/show_hotnew.php?idHot_new=36943
15. สำนักสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข : ข่าวเพื่อสื่อมวลชน : วิจัยสมุนไพร"รางจัด"ถอนพิษแก๊สพิษ : http://203.157.19.14/prg/include/admin_hotnew/show_hotnew.php?idHot_new=35549
16. สำนักสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข : ข่าวเพื่อสื่อมวลชน : รรช.สธ. รณรงค์ใช้สมุนไพร "รางจัด" ขับสารพิษยาฆ่าแมลง ในเกษตรกรกลุ่มเลี้ยง : http://203.157.19.14/prg/include/admin_hotnew/show_hotnew.php?idHot_new=35235
17. ฝ่ายประชาสัมพันธ์และบริการทั่วไป โรงพยาบาลขอนแก่น : สำนักสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข :โรงพยาบาลขอนแก่นจัดฝึกอบรม อสม. นำ "รางจัด" มาใช้ล้างพิษอันตรายที่เกิดจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช : http://203.157.19.14/prg/include/admin_hotnew/show_hotnew.php?idHot_new=47659
18. http://www.baanjomyut.com/library_2/extension-4/herb/15.html
19. http://สุขภาพดีกับสมุนไพรไทย.blogspot.com/2013/04/blog-post_8.html
20. http://thaiherbtherapy.com/Herbs/Herb_Rangjod.html
21. <http://sirinpharmacy.exteen.com/20120312/entry>

ชื่อพฤกษศาสตร์ : *Thunbergia laurifolia* Lindl. วงศ์ : Acanthaceae
 ชื่อสามัญ : รางจัด ชื่ออื่น : กำล้งข้างเฟือก ขอบเขนาง เครือเขมาเขียว
 ยาเขียว (ภาคกลาง) กาย รางเขิม (ยะลา) จอลอดเือ เข็ก: บั้งคล้ พอน่อตอ
 (กะหรี่ง-ม่่องลอน) ทุเหว่า (เบตตานิ) กัดพุด (นครศรีธรรมราช) บ้านอว
 (สระบุรี) ย่ายแ ๑๐๑๐ (เพชรบูรณ์)

รางจืด

สมุนไพรล้างพิษ

คุณสมบัติทางเภสัชวิทยาของรางจืด

- รางจืดมีฤทธิ์ต้านพิษของสารกำจัดศัตรูพืช (ยาฆ่าหญ้า)
- รางจืดมีฤทธิ์ต้านพิษจากสัตว์ที่เป็นพิษและพิษพืช
- รางจืดมีฤทธิ์ต้านพิษของตะกั่วต่อสมอง
- รางจืดมีฤทธิ์ต้านสารเสพติด
- รางจืดมีฤทธิ์ต้านพิษเหล้า
- รางจืดมีฤทธิ์ลดน้ำตาลในเลือด
- รางจืดมีฤทธิ์ลดความดัน
- รางจืดมีฤทธิ์แก้ไอ
- รางจืดมีฤทธิ์ต้านการก่อกลายพันธุ์ (มะเร็ง)

สรรพคุณตามตำรายาไทยของรางจืด

- แก้ท้องร่วง
- แก้ร้อนใน กระหายน้ำ
- ใช้ปรุงเป็นยาเขียวลดไข้
- รักษาโรคหอบหืดเรื้อรัง
- แก้พิษคันจากอาการแพ้ต่างๆ
- แก้พิษเบื่อเมา เนื่องจากเห็ดพิษ
- ถอนพิษพิศจำแดง และพิษอื่นๆ
- ช่วยถอนพิษสุราหรืออาการเมาค้าง
- รักษาโรคข้ออักเสบ และปวดบวม
- ใช้รักษาผู้ที่ได้รับสารเคมีที่มีพิษร้ายแรง เช่น สารหนู หรือยาฆ่าแมลง

ลักษณะของรางจืด

รางจืด เป็นไม้เถา ลำต้นจะเลื้อยพันกับต้นไม้อื่น ใบเดี่ยวแยกออกจากลำต้น มีสีเขียวเข้ม ปลายเรียวแหลมโคนเว้าหรือหยักรูปหัวใจ เส้นใบมี 5 เส้น ดอกย่อยจะออกตามซอกใบใกล้ปลายยอด ช่อละ 3-4 ดอก ส่วนกลีบดอกจะเพ่ออกเป็นรูปแตร ปลายแยกเป็น 5 แฉก มีสีม่วงแกมน้ำเงิน ผลเป็นพริกกลม ส่วนที่ใช้ทำเป็นยาคือ ใบ ราก และเถาสด

สารสำคัญที่พบในรางจืด

กลุ่มโพลีฟีนอล (polyphenol) ได้แก่ กรดฟีนอลิก (phenolic acid) เช่น gallic acid และ caffeic acid ซึ่งมีฤทธิ์อนุมูลอิสระ: protocatechuic acid
กลุ่มฟลาโวนอยด์ (flavonoid) ได้แก่ apigenin และ apigenin glucoside โดยเฉพาะ apigenin ซึ่งเป็นสารสำคัญในรางจืดที่สามารถยับยั้งพิษของสารหนู

คุณสมบัติทางเภสัชวิทยาของรางจืด

1. รางจืดมีฤทธิ์ต้านพิษของสารกำจัดศัตรูพืช (ยาฆ่าหญ้า)

กลุ่มที่มีความเสี่ยงได้รับสารพิษเหล่านี้มากที่สุดคือ เกษตรกรที่ต้องใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชเป็นประจำ หากได้รับพิษกลุ่มนี้เข้าไป จะทำให้เกิดอาการเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน แน่นหน้าอก หายใจลำบาก และอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้

1.1 รางจืด ต้านพิษยาฆ่าศัตรูพืชกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตได้ เนื่องจากจากสารสกัดรางจืดมีผลลดการยับยั้งเอนไซม์ cholinesterase หรือทำให้ระดับเอนไซม์ cholinesterase เพิ่มขึ้น

1.2 รางจืด มีฤทธิ์ยับยั้ง lipid peroxidation ซึ่งเป็นกลไกการออกฤทธิ์ต้านพิษพาราควอตอีกกลไกหนึ่งของรางจืด

(คำเตือน : การใช้รางจืดสำหรับถอนพิษยาฆ่าแมลง ต้องใช้ยาโดยทันที ถ้าพิษซึมเข้าสู่ร่างกายมาก ผลของยารางจืดก็จะได้ผลน้อยลง)

2. รางจืดมีฤทธิ์ต้านพิษจากสัตว์ที่เป็นพิษและพิษพืช

2.1 รางจืดช่วยแก้พิษแมงดาทะเลได้ ซึ่งสารพิษที่อยู่ในแมงดาทะเลคือเตโตรโดท็อกซิน (Tetrodotoxin) สารนี้พบในแมงดาทะเลและปลาปักเป้า ซึ่งมีพิษทำให้ผู้ป่วยอาจถึงตายได้ ความรุนแรงของอาการพิษขึ้นอยู่กับปริมาณไข่แมงดาทะเลที่ได้รับ มีรายงานการใช้รางจืดแก้พิษกับผู้ป่วยที่กินไข่แมงดาทะเลที่มีอาการรุนแรงถึงขั้นหมดสติ ว่ามีการใช้น้ำสมุนไพรรางจืดทาง NG tube 40 นาที ผู้ป่วยเริ่มรู้สึกตัวและอาการดีขึ้นตามลำดับ

3. รางจืดมีฤทธิ์ต้านพิษของตะกั่วต่อสมอง

3.1 มีงานวิจัยรายงานว่ารางจืด ช่วยลดพิษของตะกั่ว ซึ่งมีผลต่อความจำและการเรียนรู้ของหนู และทำให้เซลล์ประสาทตายน้อยลง ด้วยกลไกการต้านออกซิเดชันโดยตัวของรางจืดเอง และการไปช่วยรักษาเอนไซม์ที่เกี่ยวข้อง พิษตะกั่วต่อร่างกายมีอยู่หลายระบบ ที่สำคัญคือสมอง เนื่องจากตะกั่วจะไปสะสมอยู่ในสมองส่วนฮิปโปแคมปัส ซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และความจำ

4. รางจืดมีฤทธิ์ต้านสารเสพติด

4.1 รางจืดมีฤทธิ์ต่อระบบประสาทคล้ายกับสารเสพติดแอมเฟตามีน โดยไปเพิ่มการหลั่งโดพามีน ซึ่งเป็นสารสื่อประสาทที่หลั่งมากในขณะที่มีผู้ป่วยได้รับสารแอมเฟตามีน ทำให้คาดว่าเป็นผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยสารสกัดรางจืด อาจเกิดความพึงพอใจเช่นเดียวกับการรับยาเสพติด

5. รางจืดมีฤทธิ์ต้านพิษเหล้า

5.1 การศึกษาวิจัยฤทธิ์ของรางจืดในการต้านพิษแอลกอฮอล์ต่อตับ พบว่าสารสกัดด้วยน้ำของรางจืดช่วย ป้องกันการตายของเซลล์ตับจากพิษของแอลกอฮอล์

5.2 รางจืดช่วยลดการเกิด hepatic lipid peroxidation

5.3 ลดระดับแอลกอฮอล์ในเลือด และเพิ่มระดับเอนไซม์ alcohol dehydrogenase และ aldehyde dehydrogenase

5.4 สารสกัดรางจืดให้ผลลดภาวะซึมเศร้าและทำให้พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของหนูเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

6. รางจืดมีฤทธิ์ลดน้ำตาลในเลือด

6.1 สารสกัดด้วยน้ำของรางจืดมีฤทธิ์ลดน้ำตาลในเลือด และทำให้เมาพิษของตับอ่อนฟื้นตัวขึ้นเร็วขึ้นบ้างแม้จะไม่สมบูรณ์

7. รางจืดมีฤทธิ์ลดความดัน

7.1 การสกัดด้วยน้ำของรางจืดแห้งมีผลทำให้ความดันโลหิตของหนูแรตลดลง โดยกลไกการออกฤทธิ์ส่วนหนึ่งอาจผ่าน Cholinergic receptor และทำให้หลอดเลือดแดงคลายตัว

8. รางจืดมีฤทธิ์แก้ไอ

8.1 รางจืดมีฤทธิ์ต้านการอักเสบสูงกว่ามังคุดประมาณ 2 เท่า และสารสกัดรางจืดในรูปแบบของครีมสามารถลดการอักเสบได้ดีเท่ากับสเตียรอยด์ครีม

9. รางจืดมีฤทธิ์ต้านการก่อกลายพันธุ์ (มะเร็ง)

9.1 รางจืดมีฤทธิ์ในการต้านมะเร็ง โดยมีการศึกษาฤทธิ์ต้านการก่อกลายพันธุ์ ซึ่งทั้งรางจืดแบบสดและแบบแห้งสามารถใช้ได้ผลเช่นกัน

9.2 รางจืดมีสารออกฤทธิ์อาจเป็นกรดฟีนอลิก ได้แก่ caffeic acid และ apigenin และสารกลุ่มคลอโรฟิลล์ ได้แก่ chlorophyll a, chlorophyll b, pheophorbide a และ pheophytin a ซึ่งสารเหล่านี้มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระสูงมาก

รางจืด เป็นสมุนไพรที่มีข้อมูลการวิจัยทางวิทยาศาสตร์สนับสนุนในเรื่องของการล้างพิษ และยังมีสรรพคุณอื่นๆอีกมากมาย ด้านการรองสารอนุมูลอิสระได้มีนโยบายเลือกสมุนไพรรางจืดมาทำารรณรงค์ เพื่อใช้ขับพิษสารเคมีที่ใช้กำจัดศัตรูพืช และตกค้างอยู่ในเลือดให้กับเกษตรกร

ข้อควรระวัง! สมุนไพรรางจืด : ควรใช้เป็นครั้งคราวหรือเมื่อรักษาโรคได้แล้วก็ควรหยุดใช้ ระวังการใช้ในผู้ป่วยที่เป็นโรคเบาหวาน เพราะอาจทำให้เกิดภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำได้ ระวังการใช้ในผู้ป่วยที่เป็นโรคหอบหืด และหญิงที่ตั้งครรภ์ ถ้าเกิดอาการแพ้รางจืด ซึ่งแต่ละคนมีระดับอาการแพ้ที่ร่างกายตอบสนองไม่เหมือนกัน จะมีผลต่อระบบทางเดินหายใจหรือถ้ามีอาการแพ้ไม่มาก ก็จะเป็นแค่คันตามผิวหนัง ควรระวังการใช้ร่วมกับยาอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่ต้องใช้ยาอื่นอย่างต่อเนื่อง เพราะรางจืดอาจเร่งการขับยาเหล่านั้นออกจากร่างกาย